

тѣй, то си струва да вникне сѣки за да я изучи, и ние са наемаме да опишемъ и да запознаемъ по-отблизо читатели-тѣ си съ тая чудесна сила.

История-та на електрическата-та сила ни учи, че единъ отъ седемъ-тѣ грѣцки философи Талесъ, кой-то живѣлъ въ VI. вѣхъ прѣди Р. Хр. зналъ, че кехлибаря (илектронъ) кога за потѣрка съ вѣлненъ парцалъ, придобивалъ една свойщина да притеглява и оттласкува: косми, перушинякъ и други такива лѣгки нѣща. И тая привлекателна и оттласкателна сила нарѣкли отпослѣ по имя-то на кехлибара — сила кехлибарюва или електрика. Въ края на XVI вѣкъ са сжгѣдало, че и други нѣща като на пр. тяфъ (кюкюртъ), червенъ восакъ, смола, стѣкло, коприна, алмазъ и др. т. придобиватъ сѣща-та електрическа свойщина какъ-то и кехлибаря, кога-то са потѣркатъ съ вѣлненъ парцалъ или съ кочя или заяшка кожа. Но и това не било доста. Человѣческия умъ не преставалъ да прави различни опити върху тия непознати за него поличби. Списание-то на Английския физикъ William Gilbert, кое-то издалъ въ 1600 год. въ Лондонъ подъ название „De magnetе“ са втѣлило въ ума на сички-тѣ тогавашни учени мѣже и тѣ захванали съ голѣмо присърдце да испытватъ истина-та на това списание. И наскоро са увѣрили. Потрѣбно било да са изнамѣри единъ урѣдъ, съ кой-то да може да са произвожда повече електрика и да са сбира. Otto von Gaerike билъ пѣрвия, кой-то въ 1672 год. направилъ такъвъ урѣдъ, и го нарѣкалъ електрика. Той налѣлъ въ една праздна голѣма стѣклена топка тяфъ (кюкюртъ) и като са вкравилъ ступилъ топка-та и наболъ тяфена-та на една желѣзна прѣчка (рѣженъ) и я въртялъ силно съ една-та си рѣка, а друга-та си рѣка влачалъ по топка-та. По тоя начинъ той произвелъ много електрика. И тѣй той далъ поводъ за много други отпослѣ направени електрики. Но тая наука гледами да са истѣпява най-много въ края на минало-то и въ начяло-то на наше-то столѣтие. Въ 1734 год. французския физикъ Дюбрей сжгѣдалъ, че тѣла наелектрисани съ стѣкло, привличатъ камъ себе си други тѣла наелектрисани съ смола, а тѣла наелектрисани съ едно и сѣщо нѣщо или съ двѣ однородни нѣща, едно друго са оттласкуватъ, и това дало причина да са распознаватъ двѣ противни електрики: — електрика стѣклена и електрика смолена.

Вениаминъ Франклинь (род. на 1706 г. въ Бостонъ у Америка † 1790 г.) заслужва да са нарѣче баща на тая наука. Той съ свои-тѣ изнамирения, на кои-то на пѣрво место